

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

EMSK TÄISKOGU 534. ISTUNGJÄRK, 18.4.2018–19.4.2018

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Euroopa sotsiaalõiguste samba rahastamine“

(omalgatuslik arvamus)

(2018/C 262/01)

Raportöör: **Anne DEMELENNE**

Täiskogu otsus	15.2.2018
Õiguslik alus	kodukorra artikli 29 lõige 2 – omalgatuslik arvamus
Vastutav sektsioon	majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	26.3.2018
Vastuvõtmine täiskogus	19.4.2018
Täiskogu istungjärg nr	534
Hääletuse tulemus	155/3/4
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa sotsiaalõiguste samba (edaspidi „sotsiaalsammas“) põhimõtted ja selle rakendamise vajadus koos kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamisega peaksid olema üheks suunanäitajaks läbirääkimistel ELi järgmise, 2020. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku üle.

1.2 Sotsiaalsamba elluviimiseks tuleb liikmesriikides teha edusamme. Koos sambaga loodud sotsiaalnäitajate tulemustabel juhib tähelepanu puudujääkidele ja olulistele erinevustele ELis. Nende puudujääkide kõrvaldamiseks on tarvis pühendumist kõigil tasanditel, sh liikmesriigid, sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna osalised. Selleks on tarvis ka kindlat eelarvebaasi, investeringuid ja jooksevkulusid. Tuleb järele mõelda, kuidas seda rahastada.

1.3 Kuluvajadused on eriti suured madalama sissetulekutasemega riikides ja riikides, kus sissetulekud on viimastel aastatel vähenenud. Kõiki piiravad mingil määral ELi eelarve- ja võlatasemet eeskirjad. Aluse kulutuste suurendamiseks saab luua liikmesriigisisest ning mitmesuguste ELi tasandi programmide abil.

1.4 Mõnes valdkonnas, nagu digitaalse juurdepääsu laiendamine, võib olla kasu erasektori investeeringutest, kui luuakse sobivad reguleerivad tingimused. Erasektori investeeringutest aga ei piisa ega aita need vältida sotsiaalselt kõige nõrgemate tõrjutust, mida peetakse sotsiaalsamba raames oluliseks probleemiks.

Avaliku sektori investeeringute suurendamiseks liikmesriikides saab sotsiaalsel eesmärgil tehtavate avaliku sektori investeeringute puhul kasutada sotsiaalsete investeeringute kuldreeglit ⁽¹⁾, mis annab eelarvereeglitele suurema paindlikkuse, et saavutada Euroopa sotsiaalõiguste samba eesmärgid.

1.5 Avaliku sektori investeeringuid saab edendada ka olemasolevate ELi rahastamisvahendite, eelkõige Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamise teel, mida saab konkreetsemalt suunata sotsiaalsamba raames esile tõstetud eesmärkide saavutamiseks. Avaliku sektori investeeringuid saab Euroopa Investeerimispank toetada ka Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi abil, tänu millele on pangal õnnestunud krediitdase viimastel aastatel ühtlasena hoida. Selline abi peaks selgesõnaliselt hõlmama sotsiaalsambaga seotud eesmärke, olles kooskõlas selle mandaadiga.

1.6 Kohane maksupoliitika, sh tõhus võitlus maksupettuste, maksudest kõrvalehoidumise ja agressiivse maksuplaneerimise vastu, peaks võimaldama liikmesriikidel ja ELil koguda täiendavaid vahendeid sotsiaalsamba rahastamiseks. Täiendavate rahaliste vahendite tõhusa kasutamise tagamiseks on vaja sotsiaalsamba rakendamise tegevusprogramme ja -kavad ellu viia Euroopa poolaasta lahutamatu osana, eelkõige riiklike reformikavade ja lähenemisprogrammide väljatöötamise käigus. Sellega seoses peaks EL uurima uusi võimalusi omavahendite suurendamiseks.

1.7 Sotsiaalsamba rakendamiseks on vaja asjaomaste sidusrühmade aktiivset omalust, vastutust ja osalemist kõigil eri tasanditel: Euroopa institutsioonid, liikmesriigid, kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, samuti sotsiaalpartnerid ja muud kodanikuühiskonna sidusrühmad.

2. Taust

2.1 Euroopa sotsiaalõiguste samm, mille ELi nõukogu, Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon kuulutasid välja ja allkirjastasid 17. novembril 2017, on ette nähtud selleks, et tugevdada sotsiaalõigusi ja avaldada inimeste elule lühikeses ja keskpikas perspektiivis positiivset mõju. Sotsiaalsamba elluviimine on ELi, liikmesriikide ja sotsiaalpartnerite ühine kohus ja vastutus.

2.2 See kajastab 27 liikmesriigi juhtide tunnustatud vajadust tegeleda eelisjärjekorras majandusliku ja sotsiaalse ebakindluse probleemiga ⁽²⁾. Sotsiaalsamba järele on pakiline vajadus mitmel põhjusel, muu hulgas sellepärast, et paljude riikide majanduslik ja sotsiaalne suutlikkus on pärast 2008. aastat kehv; üleilmastumise, kliimamuutuste, ulatusliku rände, digiteerimise ja rahvastiku vananemisega kaasnevad uued võimalused ja väljakutsed; ELis on finants- ja majanduskriisi tagajärjel suured majanduslike ja sotsiaalsete tasemete erinevused; paljude riikide poliitilised suundumused võivad ohustada Euroopa ühtsust ja ühtekuuluvust tulevikus. Euroopa Komisjoni ametisse astuv president ütles 2014. aasta oktoobris oma sõnavõtus Euroopa Parlamendile, et ELi „sotsiaalreiting „AAA“ on sama tähtis kui „AAA“ majandus- ja rahandusvaldkonnas“ ⁽³⁾. Sellise eesmärgi saavutamiseks on ELis ilmselgelt vaja võtta vastutus kõigil tasanditel. Eesmärgile jõudmine suurendab eeldatavalt ühtekuuluvust, poliitilist ja sotsiaalset stabiilsust ning majandustulemusi, kuid unustada ei tohi ka automaatsete stabilisaatorite olulisust majanduslike vapustuste korral.

2.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on juba tõdenud ⁽⁴⁾, et sotsiaalsamm on pigem poliitilise tahte avaldus, kuna ikka veel puudub selge tegevuskava selle rakendamiseks. Selles osas ei ole samm veel täielik ning jätkuvalt ei tunnustata uusi õigusi ja kohustusi. Tugevat majandust ja õiglast maksustamist silmas pidades tuleb Euroopa Liidu toetusel teha liikmesriikide tasandil kättesaadavaks piisavad rahalised vahendid. See on sotsiaalsamba rakendamise seisukohalt ülioluline.

⁽¹⁾ „Kogemuste abil ELi kokkuhoiupoliitika raskete tagajärgede vältimine“, punkt 1.6, veel avaldamata; „Soovitus: nõukogu soovitus euroala majanduspoliitika kohta“, punktid 1.8 ja 3.6, veel avaldamata; ELT C 327, 12.11.2013, lk 11; „2018. aasta majanduskasvu analüüs“, punkt 1.4, veel avaldamata; ELT C 226, 16.7.2014, lk 21.

⁽²⁾ European Pillar of Social Rights – booklet, lk 6, (ISBN 978-92-79-74092-3).

⁽³⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-1525_et.htm.

⁽⁴⁾ ELT C 81, 2.3.2018, lk 145.

2.4 Euroopa Komisjon esitab ettepanekud järgmiseks mitmeaastaseks finantsraamistikuks 2018. aasta mais. On äärmiselt oluline, et sotsiaalsammas ja ÜRO kestliku arengu eesmärgid oleksid Euroopa institutsioonide ja liikmesriikide üheks juhtpõhimõtteks järgmise, alates 2020. aastast kehtiva ELi pikaajalise eelarve koostamisel.

2.5 Sotsiaalsamba nõuetekohane rakendamine sõltub liikmesriikide sobivatest poliitilistest reformidest, millega tagatakse näiteks sobivad mehhanismid kvaliteetsete töökohtade loomiseks, oskuste edendamiseks ja riiklike vahendite tõhusaks kasutamiseks. Kooskõlas oma varasemate arvamustega toetab komitee struktuurireforme, mis on suunatud sotsiaalsele ja majanduslikule arengule: arvukamad ja paremad töökohad, jätkusuutlik majanduskasv, halduslik ja institutsiooniline kvaliteet ning keskkonناسäästlikkus⁽⁵⁾. Sellised reformid peaksid olema riigipõhised, heaolu suurendamiseks kooskõlas riiklike reformiprogrammidega ning neil peaks olema demokraatlik toetus; tegu ei tohiks olla kõigi liikmesriikide jaoks mõeldud tüüplahendusega⁽⁶⁾.

2.6 Sotsiaalsamba nõuetekohaseks rakendamiseks on vaja suurendada ka saadaolevaid rahalisi vahendeid⁽⁷⁾. Praegu moodustavad ELi sotsiaalvaldkonna kulutused vaid keskmiselt 0,3 % kõigist ELi riikide avaliku sektori sotsiaalkulutustest ning suurem summa tuleb liikmesriikide eelarvest⁽⁸⁾. Ühendkuningriigi ELi list lahkumisel on ELi eelarvele tõsised tagajärjed. Komitee rõhutab, et sotsiaalpoliitika rakendamiseks tuleb teha kättesaadavaks piisavad vahendid. Lisaks avaldab komitee toetust Euroopa Parlamendi nõudmisele suurendada ELi kulutuste praegust 1 %-list ülemmäära 1,3 %-le kogurahvatulust⁽⁹⁾ ning leiab, et ELi omavahendite suurendamine näiteks käibemaksu suurendamise abil oleks sotsiaalses kontekstis äärmiselt ebaõiglane. Komitee rõhutab ka vajadust suunata rohkem vahendeid ühtekuuluvuspoliitika toetamiseks ning töötavate inimeste ja üldiselt kodanike toetamiseks. Eritähelepanu pööratakse töötajate oskuste omandamisele kui majanduse tugevdamise alusele. Samas on komitee nõus, et rahaliste vahendite suurendamine ei tohiks piirduda üksnes julgeoleku, kaitse ja välispiiride kontrolliga. Euroopa Sotsiaalfond on oluline suurema lähenemise edendaja ja komitee kordab oma nõudmist, et selle vahendeid ei tohiks ELi järgmise mitmeaastases finantsraamistikus vähendada, kui soovitakse tulevaste väljakutsetega toime tulla⁽¹⁰⁾.

2.7 Euroopa Komisjoni sotsiaalsamba käsitlusele lisatud sotsiaalnäitajate tulemustabel⁽¹¹⁾ on vahend, mis on ette nähtud selleks, et jälgida edusamme tugevama sotsiaalse mõõtmega õiglasema Euroopa eesmärgi suunas liikumisel. Seda on kritiseeritud mõningate näitajate valiku, võrdluseks kasutatavate ajavahemike ja mõnel juhul lisatud tõlgenduste pärast⁽¹²⁾. Komitee on juba varem nõudnud selle täiustamist⁽¹³⁾.

2.8 Mõnel juhul on ilmselgelt kasutatud sobimatuid näitajaid. See kehtib näiteks naiste ja meeste palkade ja tööhõive erinevuste vähendamise edusammude kohta. Nii meeste kui ka naiste tööaeg on vähenenud, kuid see on meeste puhul suurem kui naistel, seega ei kajasta väiksem erinevus (tulemustabelis kasutatud näitaja) olukorra tegelikku paranemist. Lisaks on edu hindamise ajavahemikud erinevad, nii et mõnikord vaadeldakse ainult ühte aastat ja mõnikord pikemat perioodi, mis ulatub 2008. aastal puhkenud kriisi eelsesesse aega. Pikem ajavahemik sobib pikemaajaliste suundumuste näitamiseks paremini. Näitajaid tuleb ka paindlikult tõlgendada ja aja jooksul kohendada, kasutades ära saadud

⁽⁵⁾ Näiteks erikeskkonna parandamine, ettevõtete rahastamine ja teadus- ja arendustegevuse kulud; ettevõtete, sektorite ja majanduse tootlikkuse suurendamine; kõrgemate palkadega kvaliteetsete töökohtade loomise edendamine ning samaaegne ajutiste ja ebasabiilsete madalalpalgaliste töökohtade arvu vähendamine; kollektiivläbirääkimiste ja nende raames sotsiaalpartnerite autonoomia tugevdamine ning sotsiaalne dialoog kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil; riiklike haldusasutuste reformimine, et muuta need majandusliku ja sotsiaalse arengu aspektist tõhusamaks ja avalikkusele läbipaistvamaks; töötajate haridus- ja koolitussüsteemide kvaliteeti edendamine, et tagada kõigile sotsiaalsetele rühmadele võrdsed võimalused ja tulemused.

⁽⁶⁾ „Liikmesriikide struktuurireformide toetamine“, punkt 3.9, veel avaldamata.

⁽⁷⁾ ELT C 81, 2.3.2018, lk 145.

⁽⁸⁾ Aruteludokument Euroopa sotsiaalse mõõtme kohta, lk 24.

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi 14. märtsi 2018. aasta resolutsioon järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ja 2020. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku suhtes võetava parlamendi seisukoha ettevalmistamise kohta (2017/2052(INI)), kaasraportöörid Jan Olbrycht ja Isabelle Thomas, põhjendus 14.

⁽¹⁰⁾ ELT C 81, 2.3.2018, lk 145; ELT C 81, 2.3.2018, lk 131.

⁽¹¹⁾ <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/#>.

⁽¹²⁾ Galgoczi, B. et al., „The Social Scoreboard Revisited“, ETUI, 2017.

⁽¹³⁾ ELT C 81, 2.3.2018, lk 145.

ekspertideadmisi ja andmeid sellistest allikatest nagu Eurofound. Näitajate muutmine ja ajakohastamine peaks toimuma avatud arutelus, kuhu on kaasatud sotsiaalpartnerid ja muud kodanikuühiskonna sidusrühmad.

2.9 Olenemata piirangutest, annab tulemustabel aimu seatud eesmärkide saavutamiseks tehtava töö ulatusest. See näitab puudujääke kõigis liikmesriikides ja olulisi erinevusi liikmesriikide tasemetes, mis võivad kaasa tuua sotsiaalse ebavõrdsuse suurenemise. Kõigis liikmesriikides ei ole ilmselgelt saavutatud vastuvõetavaid sissetulekute, elatustaseme, sotsiaalkindlustuse, sotsiaalhoolekande, hariduse omandamise ja digitaalse juurdepääsu tasemeid.

2.10 Andmed tööhõive ja töötuse määrade kohta näitavad, kui suured on erinevused. Tööhõive määr oli Kreekas 56 %, Rootsis aga 81 %. Töötuse määr oli Kreekas 23 %, Saksamaal aga 4 %, mis on ELi väikseim. Need arvud tulemustabelist näitavad, et ELis on sotsiaalsete tingimuste osas suured erinevused ning mõnes riigis on teistega võrreldes palju suurem kasutamata potentsiaal.

2.11 Paljud teised näitajad viitavad samale suundumusele. Näiteks on Hispaanias varakult õpingud katkestanute osakaal 18–24aastaste hulgas 20 %, Horvaatias aga alla 3 %. See on noorte üldise olukorra näitajana aga eksitav: noorte töötuse määra näitaja poolest on Horvaatia olukord ELis üks halvimaid. Vaesuseohus inimeste osakaal rahvastikust on Bulgaarias 40 % võrrelduna ELi keskmisega, mis on 23 %.

2.12 NEET-noorte⁽¹⁴⁾ määr (15–24aastaste mittetöötavate ja mitteõppivate noorte osakaal) jääb vahemikku 20 % Itaalias ja alla 5 % Madalmaades. Aktiveerimistuge (sh koolitus, tööhõivestimeetmed jms meetmed) kasutab Taanis 54 % töötada soovivatest inimestest, kuid Bulgaarias alla 3 % töötada soovijatest.

2.13 Pikapäevahoiu käivate 0–3aastaste laste osakaal on Slovakkias 1,1 %, Taanis aga üle 77 %. Eestis ja Kreekas on enam kui 12 % teatanud rahuldamata tervisealastest vajadustest, mis on peamiselt tingitud majandusraskustest, Austrias on neid aga minimaalselt.

2.14 Kogu ELis puuduvad piisavad digitaaloskused 44 %-l, ulatudes 74 %-st Bulgaarias kuni 14 %-ni Luksemburgis.

2.15 Sotsiaalsamba elluviimine parandaks seega paljude inimeste olukorda sotsiaalvaldkonnas ja tööturul ning edendaks järelikult ka ELi majanduslikku potentsiaali. See aitab praegu maha jäävatel riikidel teistele järele jõuda. Mõned, kuid mitte kõik näitajad, kajastavad edusamme viimastel aastatel, ning isegi seal on endiselt suuri erinevusi.

2.16 Sotsiaalsamba elluviimine on tohutu väljakutse, milleks on vajalik kõigi liikmesriikide pühendumine ja Euroopa Liidu toetus. Selleks on vaja ka täielikult kaasata sotsiaalpartnereid, innustades ja edendades nende ühistegevust, iseäranis on vaja edendada kollektiivlepingute sõlmimist ja suuremat ulatust, eelkõige sotsiaalkaitse, töö kvaliteedi, palgatingimuste ning tervishoiu ja -ohutuse valdkonnas. Kodanikuühiskonna organisatsioonid saavad tänu oma kogemustele ja probleemide mõistmisele samuti anda väga olulise panuse. Ka erategevõtjad saavad avaliku ja erasektori partnerluste kaudu oluliselt kaasa aidata, investeerides oskuste ja kvalifikatsioonide arendamisse ettevõtetes.

3. Poliitikavaldkonnad

3.1 Rakendamise edendamiseks võetavad sammud võivad hõlmata uusi seadusandlikke ja muid kui seadusandlikke meetmeid, sh tagades, et juba otsustatud poliitikat liikmesriikides ka tegelikult rakendatakse, kasutatakse Euroopa poolaastat ja selle protsessi raames esitatud riigipõhiseid soovitusi⁽¹⁵⁾. Nende algatuste edukaks rakendamiseks on ülioluline sotsiaalpartnerite kaasamine kõigil tasanditel.

⁽¹⁴⁾ NEET: not in education, employment or training.

⁽¹⁵⁾ ELT C 81, 2.3.2018, lk 145.

3.2 2015. ja/või 2016. aasta riigipõhised soovitusel hõlmasid sotsiaalsambas käsitletud valdkondi, eelkõige neid, mis on seotud pensionide, avalike teenuste, sotsiaalhoolekande, tervishoiu, lastehoiu, eluaseme, oskuste parandamise, aktiivse tööturupoliitika ja haridusega.

3.3 Selleks et niisugustel soovitustel oleks mõtet, peavad need põhinema eeldusel, et olemas on vajalikud rahalised vahendid. EL saab siin positiivset osa etendada mitmesuguste programmide kaudu ning riigieelarve ja riigivõlatasemeid käsitlevate eeskirjade paindlikkuse abil.

3.4 Investeeringute ja rahastusega seotud probleemid tekivad mitmesugustel viisidel kõigis sotsiaalsambaga hõlmatud valdkondades. Ka sotsiaalnäitajate tulemustabel aitab näidata konkreetsetesse valdkondadesse investeerimise vajadust kõigis, eelkõige aga madala sissetulekutasemega liikmesriikides. Seepärast on sotsiaalsamba rahastamine seotud makromajanduspoliitika küsimustega, et vaja on majanduse juhtimise poliitikat, mis sotsiaalsete erinevuste asemel oleks suunatud sotsiaalsele lähenemisele, et vaja on arutelusid euroala haldamise üle ja investeeringuid, sh sotsiaalseid investeeringuid, edendavat poliitikat.

3.5 Komitee on juba tõdenud, et hästi kavandatud, tõhusatel ja tulemuslikel tulevikule orienteeritud sotsiaalsetel investeeringutel on ulatuslik positiivne mõju ning et selliseid sotsiaalseid investeeringuid tuleks kooskõlas Euroopa Komisjoni sotsiaalsete investeeringute paketi käsitlemisega mitte kuludena, vaid investeeringutena Euroopa majanduskasvu ja tööhõivepotentsiaali. Komitee on pidanud kahetsusväärseks, et nende eesmärkide tõhusamaks rakendamiseks ei ole tehtud enamasti. Sotsiaalsed investeeringud annavad aja jooksul majanduslikku ja sotsiaalset kasu suurenenud tööhõive või töötamisest saadava sissetuleku, parema tervise, väheneva tööpuuduse, parema hariduse, väheneva vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse jne näol. Need suurendavad ka üksikisikute jõukust ja heaolu, edendades samal ajal majandust kvalifitseerituma tööjõu ning suurema tööviljakuse ja tööhõive kaudu. Sellised investeeringud, eriti kui need soodustavad majanduskasvu, aitaksid samuti kaasa inimete oskuste ja kvalifikatsioonide parandamisele, edendaksid nende võimalusi ühiskonnas ja tööturul ning stimuleeriksid majandust, aidates ELil kriisist tugevamana välja tulla. Lisaks tagaksid need investeeringud avaliku sektori vahendite tõhusama ja tulemuslikuma kasutamise, mis viiks keskpikas kuni pikas perspektiivis säästudeneni avaliku sektori eelarves⁽¹⁶⁾. Komitee on ka juhtinud tähelepanu sellele, et sotsiaalvaldkonda investeerimata jätmisega kaasnevad pikaajalised kulud. Sellega seoses on komitee rõhutanud, kui oluline on investeerida tugevatesse sotsiaalkindlustussüsteemidesse, sest need toimivad automaatsete stabilisaatoritena⁽¹⁷⁾.

3.6 Sotsiaalsambas loetletud teemad, millega tegelemiseks on vaja suuremaid investeeringuid või jooksevkulusid, on järgmised: õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvatele õppele; abi töö otsimisel; soolise võrdõiguslikkuse suurendamine ja palgaerinevuste vähendamine; palgavaesuse vältimine; juurdepääs hooldusteenustele; taskukohane alusharidus; piisav sotsiaalkaitse; piisavad töötushüvitised; piisavat sissetulekut tagavad pensionid; eakate inimväärne elu; kvaliteetsed, taskukohased ennetavad ja raviteenused; kvaliteetsed ja taskukohased pikaajalise hoolduse teenused; kvaliteetsed sotsiaalelamispinnad või eluasemetoetused; juurdepääs esmatähtsatele teenustele, nagu vesi, kanalisatsioon, energia, transport, finantsteenused ja digitaalne kommunikatsioon.

3.7 ELi peamised majanduskasvu ja sotsiaalarengu toetamise fondid on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, noorte tööhõive algatus, konkurentsivõimeprogrammid ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond. Investeeringud võivad tulla ka liikmesriikide endi eelarvest ja erainvestoritelt.

3.8 Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid on kõige olulisem allikas, kus on keerukad protsessid investeeringute järelevalveks ja hindamiseks, mida komitee on varasemas arvamuses pidanud võimaluseks suurendada reaalamajandusse investeerimist. Need on toonud kaasa rohkem avaliku sektori investeeringuid madalama sissetulekutasemega riikides, kuid neist ei piisa, et kompenseerida vähenevaid investeeringuid muudest allikatest või tagada majanduslike ja sotsiaalsete tasemetete kiire ühtlustumine. Oluline on tagada, et neid rahalisi vahendeid tugevdatakse ja suurendatakse, et toetada sotsiaalsamba rakendamise jõupingutusi. Komitee pooldab jätkuvalt Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide reguleerivate eeskirjade läbivaatamist ning nende panuse tõhususe ja tulemuslikkuse paremat hindamist⁽¹⁸⁾.

3.9 On võimalik tagada, et investeeringud muudetakse kooskõlas sotsiaalsamba eesmärkidega sihtotstarbeliseks nii ettevõtetud tegevuse kui ka tingimuste osas, et tagada õiglased tööhõivetavad ning toetus rühmadele, kes muidu kõrvale jääksid.

⁽¹⁶⁾ ELT C 125, 21.4.2017, lk 10.

⁽¹⁷⁾ ELT C 226, 16.7.2014, lk 21.

⁽¹⁸⁾ ELT C 303, 19.8.2016, lk 94.

3.10 Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond annab Euroopa Investeeringupangale tagatise, võimaldades sellel säilitada krediitase, mis vastasel juhul oleks vähenenud. Nagu Euroopa Investeeringupanga projektide puhul üldiselt, võib see toetada sotsiaalsambaga kooskõlas olevaid projekte – ja mõnel juhul toetabki (teatud sotsiaalse ettevõtluse ning tervishoiu ja sotsiaalhoolekande projektid). Kaldutud on tüüpilisemate ettevõtlusprojektide poole, nii et sotsiaalne kasu on pigem kõrvalsaadus kui eesmärk.

3.11 Komitee on nõudnud Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi vahendite kasutamise sotsiaalse mõõtme tugevdamist näiteks hariduses, koolituses ja kutseõppes oskuste omandamiseks ning elukestvas õppes, arendades loome- ja kultuuritööstust, teostades uuendusi tervishoius ja meditsiinis ning sotsiaalteenuste, sotsiaalmajutuse ja lastehoiu, turismi ja keskkonnakaitse taristu valdkonnas. Euroopa investeeringukava peaks selgelt toetama ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgu (COP21) raames võetud kohustusi⁽¹⁹⁾.

3.12 Samuti on vähe rõhku pandud tööhõivetingimusi, ebasoodsas olukorras olevate rühmade kaasamist ja sotsiaalteenuste füüsilisse taristusse investeerimist käsitlevate projektide hindamisele ja järelevalvele.

3.13 Algselt võeti kohuseks vältida Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi vahendite jaotamisel mis tahes geograafilisi kaalutlusi ning mitmed madalate sissetulekutasemetega riigid saavad väga vähe, ehkki tõestatud vajadused on suured. Eeskirjade asjakohase muutmise saavutamiseks saab tagada, et meetmete teises etapis peetakse esmatähtsaks vähem arenenud riike.

3.14 Sotsiaalsamba rakendamise rahastamine sõltub tugevalt ka liikmesriikide tasandil saadaolevatest vahenditest. Riigieelarvest on vaja vahendeid investeeringuteks ja tegevuse jooksvate kulude katmiseks järgmistel aastatel. Seda võivad piirata ELi eelarve- ja võlaeeskirjad⁽²⁰⁾. Komitee on juba korduvalt rõhutanud⁽²¹⁾, et kaaluda tuleb võimalusi nende vahendite puhul võimaldatava paindlikkuse suurendamiseks, näiteks kuldreegli abil, mis lubaks sotsiaalsel eesmärgil tehtavaid avaliku sektori investeeringuid kasutada sotsiaalsamba eesmärkide saavutamiseks. Selleks on eelkõige vaja suurendada sissetuleku taset, suuremat sotsiaalset ühtekuuluvust ning selliste ebasoodsas olukorras olevate ühiskonnarühmade tõrjutuse ennetamist, kes muidu ei saa ühiskonnas täielikult osaleda, tagades samas jätkusuutliku majanduskasvu.

3.15 Sotsiaalsete eesmärkide rahastamisel on väga oluline ka ettevõtjate vastutus. Sotsiaalsamba eesmärke ei saavutata üksnes erainvesteeringute abil, kuid erainvesteeringutel peaks olema võimalik täiendada avaliku sektori kohustust panustada paljudes asjaomastes valdkondades (muu hulgas tööhõive, digiteerimisoskuste parandamine ja sotsiaalhoolekanne) eelkõige asjakohaste õigusraamistikega ja rahalise toetusega sellistest avalikest allikatest nagu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ja/või Euroopa Investeeringupank.

3.16 Sotsiaalsamba rakendamiseks on vaja rahalisi vahendeid; seda asjaolu tuleb mõista ja planeerimisel arvesse võtta. Asjakohased institutsioonilised raamistikud on juba olemas. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi suuniseid tuleks selgitada, viidates selgesõnaliselt sotsiaalsambale, ning ELi eelarves ja liikmesriikide eelarvetes tuleks lubada selle eesmärkide edendamiseks seotud kulusid.

3.17 Lisaks tuleks maksupettuste, maksuparadiiside ja agressiivse maksuplaneerimise vastu võitlemiseks ning liikmesriikidevahelise ebaausa maksukonkurentsi vähendamiseks⁽²²⁾ tugevdada Euroopa Komisjoni võetavaid õiglase maksustamise meetmeid (rahvusvaheliste ettevõtjate ja üksikisikute puhul)⁽²³⁾, samuti meetmeid võitlemaks ELi eelarvevahendite väärastamise ja pettuse vastu. Sotsiaalsamba rahastamiseks uute maksutulude allikate otsimisel, järgides seejuures täielikult subsidiaarsuse põhimõtet, oleks kohane edendada seda tüüpi maksustamist, mille puhul võetakse arvesse igapäevast maksuvõimekust, respektides samas jätkusuutliku majanduskasvu stiimuleid.

⁽¹⁹⁾ ELT C 75, 10.3.2017, lk 57.

⁽²⁰⁾ ELT C 177, 18.5.2016, lk 35.

⁽²¹⁾ „Kogemuste abil ELi kokkuhoiupoliitika raskete tagajärgede vältimine“, punkt 1.6, veel avaldamata; „Soovitus: nõukogu soovitus euroala majanduspoliitika kohta“, punktid 1.8 ja 3.6, veel avaldamata; ELT C 327, 12.11.2013, lk 11; „2018. aasta majanduskasvu analüüs“, punkt 1.4, veel avaldamata; ELT C 226, 16.7.2014, lk 21.

⁽²²⁾ ELT C 81, 2.3.2018, lk 131.

⁽²³⁾ „2018. aasta majanduskasvu analüüs“, punkt 3.3.4, veel avaldamata.

3.18 Mis puutub ELi eelarve rahastamisse, nõustub komitee kõrgetasemelise omavahendite töörühma koostatud ELi rahanduse tuleviku aruande analüüsiga, et ülekaalus peavad olema autonoomsed, läbipaistvad ja õiglased omavahendid ⁽²⁴⁾. Lisaks leiab komitee, et tuleks saavutada eelarve suurendamine.

Brüssel, 19. aprill 2018

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Luca JAHIER

⁽²⁴⁾ ELT C 81, 2.3.2018, lk 131.